

Příručka pro tvorbu školního akčního plánu

Doprovodný dokument k online manuálu pro školy

Tiráž

Titul

Příručka pro tvorbu školního akčního plánu: Doprovodný dokument online manuálu SHE pro školy

Autoři

Erin Safarjan M.P.H.
Goof Buijs M.Sc.
Silvia de Ruiter M.Sc.

Poděkování

Tento dokument byl inspirován dokumenty *Plán projektu a Plán komunikace* nizozemského online manuálu *Zdravá střední škola* (Projectplan & Communicatieplan, Handleiding Gezonde School Middelbaar Beroepsonderwijs)..

Zdroj financování

Tato publikace vznikla na základě grantu CBO-FY2013 financovaného Evropskou unií v rámci Programu zdraví. Evropská unie ani žádná osoba vystupující jejím jménem neodpovídá za obsah této publikace.

Datum publikování

Prosinec 2013

Tento dokument se nachází na webových stránkách sítě SHE:

www.schoolsforhealth.eu/for-schools/

CBO

P.O. Box 20064, 3502 LB Utrecht, the Netherlands

Email: she@cbo.nl

© CBO Utrecht, 2013. Žádné části této publikace nesmí být reprodukovány bez písemného svolení. Žádosti o přetištění obrázků směrujte na adresu she@cbo.nl

Obsah

1. Úvod.....	3
2. První fáze: Jak začít – ustavení pracovní skupiny.....	5
2.1. Rozdělení rolí a úkolů	5
2.2. Agenda schůzek.....	5
3. Druhá fáze: Zhodnocení výchozí situace	6
3.1. Stanovení a zapsání priorit.....	6
4. Třetí fáze: Plánování konkrétních kroků.....	7
4.1. Obecné a konkrétní cíle	7
4.2. Ukazatele	9
4.3. Plánování komunikace.....	10
4.4. Plánování evaluace.....	12
4.5. Jak vše sloučit dohromady: Akční plán školy podporující zdraví	13
4.5.1.Tabulka: Akční plán školy podporující zdraví.....	14
4.5.2.Tabulka: Komunikační plán školy podporující zdraví	15
4.5.3.Tabulka: Evaluační plán školy podporující zdraví.....	16
5. Použitá literatura.....	17

1. Úvod

Proměna školy ve školu podporující zdraví je zajímavý a významný proces. Bude od vás vyžadovat čas a pečlivou přípravu, ale nakonec vás dovede k vytvoření efektivně fungující školy podporující zdraví.

Naše zkušenosti ukazují, že vytvořit akční plán školy podporující zdraví může trvat celý jeden školní rok. *Příručka pro tvorbu školního akčního plánu* by vám v tom měla pomoci, například při sepisování cílů a činností nebo při rozhodování, kdo bude za co odpovědný. Věříme, že vám tento materiál pomůže uskutečňovat program podpory zdraví podle plánu, který si sami vytvoříte.

Následující diagram zobrazuje v pěti fázích, jak se škola může stát (a zůstat) školou podporující zdraví. Jak vidíte na šipkách, tento proces probíhá neustále a cyklicky. Tento dokument se zaměřuje na první tři fáze tohoto procesu, během něhož si vytvoříte vlastní akční plán (rámcový projekt a následně prováděcí plány).

Příručka pro tvorbu školního akčního plánu (rámcového projektu a prováděcích plánů) obsahuje příklady klíčových pojmů, avšak podrobně je nerozebírá. Další informace najdete v odpovídajících oddílech materiálu *Online manuál SHE pro školy: Pět kroků ke škole podporující zdraví*.

Diagram 1. Klíčové fáze celoškolského přístupu k vytvoření a udržení školy podporující zdraví

2. První fáze: Jak začít – ustavení pracovní skupiny

2.1. Rozdělení rolí a úkolů

Jakmile jste ustavili pracovní skupinu, je důležité přidělit jednotlivým členům role a úkoly, za které budou odpovědní. V tom vám může pomoci následující tabulka.¹

Role a úkoly členů pracovní skupiny pro podporu zdraví

Jméno	Pozice	Úkoly	Role/ odpovědnost	Časový závazek (v hodinách na školní rok)
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				

2.2. Agenda schůzek

Tím, že si stanovíte agendu (náplň) schůzek na nadcházející školní rok, zajistíte pravidelnou a dlouhodobou účast členů skupiny. Vyjasnění odpovědnosti a úkolů jednotlivých členů také pomáhá předcházet nedorozuměním.

Agenda schůzek pracovní skupiny pro podporu zdraví

Kdo schůzky povede?

Kdo bude hlídat čas a dělat poznámky?

Jak často se budete setkávat?

Co budete na schůzkách řešit?

Kdy se budete setkávat (konkrétní termíny)?

Kde se budete setkávat?

Jak dlouho budou schůzky trvat?

3. Druhá fáze: Zhodnocení výchozí situace

3.1. Stanovení a zapsání priorit

Jakmile jste vyhodnotili výchozí situaci v oblasti podpory zdraví, můžete začít uvažovat o tom, jaké jsou vaše problémy a priority a jak je chcete řešit.

Až prioritní témata a oblasti vyberete, můžete je pro dokumentaci zapsat do následující tabulky.

Priority vaší školy v oblasti podpory zdraví

1.

2.

3.

4.

5.

4. Třetí fáze: Plánování konkrétních kroků

4.1. Obecné a konkrétní cíle

Jakmile máte stanovené priority podpory zdraví, je zapotřebí vyvodit z nich obecné a konkrétní cíle. Obecné cíle jsou celková zlepšení, kterých byste rádi dosáhli v oblasti podpory zdraví a pohody, a měly by vycházet ze zvolených prioritních oblastí. Konkrétní cíle vzniknou rozpracováním obecných cílů do měřitelných aktivit a výstupů, kterých je třeba ke splnění těchto cílů dosáhnout.

Příklad 1: Celoškolní přístup - obecné a konkrétní cíle v prevenci a řešení šikany

Priorita: Prevence a řešení šikany

Obecné cíle pro tuto prioritu

1. Vytvořit celoškolní politiku prevence šikany a jejího řešení
2. Dokumentovat případy šikany
3. Vytvořit sociální prostředí, kde se sníží pravděpodobnost šikany
4. Vyškolení učitele a ostatní zaměstnance školy v dovednosti rozpoznat a řešit šikanu
5. Zajistit osvětu žáků ve třídách na téma školní šikany

Konkrétní cíle pro tuto prioritu

1. Během následujících dvou let vytvořit a uvést do praxe komplexní funkční politiku řešení šikany.
2. Během příštího roku vypracovat systém na rozpoznání a dokumentování případů šikany
3. Vytvořit takové sociální prostředí, kde se budou žáci i učitelé cítit respektováni a nebudou mít obavy nahlásit případy šikany.
4. Učitelé a další klíčoví pracovníci školy projdou kursem na rozpoznání a řešení případů šikany ve škole.
5. Učitelé a další zaměstnanci školy budou vědět, jak se zachovat v případě odhalení šikany a jak a koho o nich informovat.
6. Žáci budou vědět, proč je šikana nebezpečná a koho informovat, pokud se některý spolužák stane terčem šikany.

** identifikovat studenty, kteří se šikany dopouštějí, a potrestat je; vytvořit příznivější podmínky pro nahlášení šikany a řešení příčin šikany*

Do následujících tabulek můžete vepsat obecné a konkrétní cíle podpory zdraví, které vyplynou ze stanovených priorit. Pokud máte více než tři priority, můžete si přidat další tabulku.

Priorita č. 1
Obecný cíl/cíle pro prioritu č. 1
Konkrétní cíle pro prioritu č. 1

Priorita č. 2
Obecný cíl/cíle pro prioritu č. 2
Konkrétní cíle pro prioritu č. 2

Priorita č. 3
Obecný cíl/cíle pro prioritu č. 3
Konkrétní cíle pro prioritu č. 3

4.2. Ukazatele

Pomocí ukazatele můžete zjistit, zda jste na správné cestě, jaký kus cesty jste ušli a jak daleko je ještě potřeba jít, abyste dosáhli vytyčených cílů. Když ukazatele porovnáte s předběžným návrhem akčního plánu, pomůže vám to plán ještě zdokonalit.

Příklad 2. Ukazatele: Podle materiálu “Škola podporující zdraví – tipy ke stanovení ukazatelů”²

Obecné cíle	Ukazatele
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozšířit myšlenku školy podporující zdraví mezi lidi ve škole 2. Zvýšit míru povědomí o této myšlence mezi všemi lidmi ve škole 	<ul style="list-style-type: none"> • Noví učitelé a další zaměstnanci, žáci a rodiče jsou informováni o koncepci školy podporující zdraví a strategiích používaných ve školách podporujících zdraví • Učitelé a další zaměstnanci mají přístup k publikacím a dalším materiálům o koncepci školy podporující zdraví a o podpoře zdraví ve školách • Klíčoví pracovníci školy prošli školením v oblasti podpory zdraví ve škole, jak bylo stanoveno v plánu • Všichni účastníci života školy mají pocit, že jejich znalosti o školách podporujících zdraví jsou dostatečné k tomu, aby mohli provádět činnosti na podporu zdraví

Do následující tabulky můžete zapsat ukazatele pro vaši školu, které budou vycházet z vašich obecných a konkrétních cílů.

Obecné/Konkrétní cíle	Ukazatele

4.3. Plánování komunikace

Komunikace je zásadní ve všech fázích proměny školy ve školu podporující zdraví. Pokud zvolíte správné informace, které chcete sdělit, a správné způsoby, jak je šířit, snáze získáte lidi pro podporu školy podporující zdraví. Pomůže to vyjasnit hlavní kroky, ze kterých se proces skládá, a probudit v lidech motivaci a zájem o dosažené výsledky. Aby byla komunikace v nejrůznějších situacích efektivní, k tomu vám velmi pomůže plán komunikace. Do následující tabulky si můžete zapsat důležité součásti svého komunikačního plánu.³

Stanovte si jasné komunikační cíle

Komunikační cíl je to, čeho chcete předáním určité zprávy (informace) dosáhnout.

Příklad 3. Komunikační cíle pro zaměstnance školy

Cíl 1 (znalosti): Během prvních tří měsíců plánování budou všichni učitelé vědět o výhodách proměny školy ve školu podporující zdraví.

Cíl 2 (postoje): Během prvních dvou měsíců plánování přesvědčit ředitele školy/zástupce, že proměna školy ve školu podporující zdraví bude mít pozitivní vliv na stav zdraví žáků i jejich studijní výsledky.

Cíl 3 (chování): Alespoň tři čtvrtiny učitelského sboru budou v následujících třech až pěti zapojeny do tvorby a realizace programu školy podporující zdraví.

Do následující tabulky si můžete zapsat komunikační cíle pro jednotlivé cílové skupiny ve vaší škole.

Komunikační cíle	
Cílová skupina/příjemce	Cíle

Formulujte jasné a stručné zprávy

Komunikační zprávy jsou informace o programu školy podporující zdraví, které chcete sdělit konkrétním cílovým skupinám nebo jednotlivcům ve škole.

Příklad 4: Komunikační zprávy

Komunikační zprávy	
Cílová skupina/příjemce	Zpráva
Vedení školy	Činnosti na podporu zdraví mohou zlepšit image školy v obci
Ředitel	Činnosti na podporu zdraví mohou zlepšit zdraví a pohodu v celé škole, a tím i studijní výsledky žáků
Místní média	Naše škola nastoupila proces proměny ve školu podporující zdraví, aby zlepšila zdraví a pohodu všech účastníků života školy a dále podpořila studijní výsledky žáků

Do následující tabulky si můžete zapsat vlastní komunikační zprávy pro jednotlivé cílové skupiny. Ty se pravděpodobně budou lišit podle toho, v jaké fázi procesu se nacházíte. Je vhodné seřadit zprávy podle fází a časového harmonogramu.

Komunikační zprávy	
Cílová skupina/příjemce	Zpráva

Zvolte vhodné způsoby komunikace

Zvolit správný prostředek komunikace je stejně důležité jako samotný obsah zprávy. Volba vhodného způsobu bude záležet na několika faktorech – preferencích cílové skupiny, čase, který na rozšíření informace máte, a také na finančních nákladech. V následující tabulce jsou uvedeny příklady možných způsobů komunikace určených žákům a rodičům.

Způsoby komunikace							
Cílová skupina	Způsoby/prostředky						
	Školní bulletin	Webové stránky školy	Informační schůzky	Tisková zpráva	Sociální síť	Tiskoviny (plakáty, letáky aj.)	...
Žáci			x		x	X	
Rodiče	X	x	x			X	

Do následující tabulky si můžete zapsat vlastní zvolené způsoby komunikace pro jednotlivé cílové skupiny.

Způsoby komunikace							
Cílová skupina	Způsob/prostředek						
	Školní bulletin	Webové stránky školy	Informační schůzky	Tisková zpráva	Sociální síť	Tiskoviny (plakáty, letáky aj.)	...

4.4. Plánování evaluace

Evaluace je v procesu směřování ke škole podporující zdraví (a jejího udržení) významným prvkem. Co, kdy a jak budete hodnotit, záleží na konkrétních faktorech vašeho plánu – na komunikační strategii, prioritách a cílech. Pokud si stanovíte cíle, činnosti a ukazatele, které budou vyhovovat kritériím SMART (tedy budou konkrétní, měřitelné, dosažitelné, smysluplné a mít rozumný časový rámec), umožní vám to efektivní evaluaci školy podporující zdraví.

Volba evaluačních otázek a metod

- Do jaké míry bylo dosaženo obecných a konkrétních cílů?
- Jaké se objevily problémy a nové úkoly a jakým způsobem je můžeme řešit?
- Jakou zkušenost jsme získali z překonávání problémů?
- Jaký postoj mají zaměstnanci školy a rodiče k novým postupům na podporu zdraví?
- Jaký postoj mají žáci k novým postupům na podporu zdraví?

Příklad 6. Evaluační otázky a metody

Otázky k evaluaci	Evaluační metoda
1. Do jaké míry se podařilo uskutečnit aktivity na podporu zdraví podle plánu?	Např. pozorování, dokumentace, dotazníky nebo rozhovory se zaměstnanci školy a žáky
2. Jaké komunikační aktivity proběhly?	Např. pozorování, dokumentace, dotazníky nebo rozhovory se zaměstnanci školy a žáky
3. Do jaké míry proběhly komunikační aktivity podle plánu?	Např. pozorování, dokumentace, dotazníky nebo rozhovory se zaměstnanci školy a žáky
4. Do jaké míry bylo dosaženo obecných a konkrétních cílů programu?	Např. porovnání vstupních hodnot a výstupů k porovnání pokroku (kvantitativní změna) prostřednictvím dotazníků a dokumentace
5. Do jaké míry bylo dosaženo komunikačních cílů?	Např. dotazník či rozhovory se zaměstnanci školy a žáky
6. Jaké jsou postoje zaměstnanců školy a rodičů k novým postupům na podporu zdraví?	Např. dotazník či rozhovory se zaměstnanci školy a rodiči

Do následující tabulky můžete zapsat vlastní otázky k evaluaci a příslušné evaluační metody.

Otázky k evaluaci	Evaluační metody

4.5. Jak vše sloučit dohromady: Akční plán školy podporující zdraví

Nyní, když jste si zapsali klíčové součásti akčního plánu školy podporující zdraví (rámcového projektu a prováděcích plánů), nastal čas sloučit je všechny dohromady a vytvořit akční plán (rámcový projekt a prováděcí plány). Ten bude obsahovat i časový rámec na jednotlivé činnosti, určovat, kdo je za co zodpovědný a jaký jste na jednotlivé aktivity vyčlenili finanční rozpočet.

Následující tři tabulky vám pomohou sloučit všechny složky do jednoho akčního plánu (školního projektu podpory zdraví), který bude obsahovat i plán komunikace a plán evaluace.

4.5.1. Tabulka: Akční plán školy podporující zdraví

Obecné cíle	Konkrétní cíle	Ukazatele/ kritéria úspěchu	Úkoly/činnosti	Klíčové pracovníci a jejich role	Zdroje a finanční náklady	Časový plán

4.5.2.Tabulka: Komunikační plán školy podporující zdraví							
Cílová skupina/skupiny	Cíl(e)	Komunikační zprávy	Činnosti	Způsoby/prostředky	Klíčovní pracovníci a jejich role/úkoly	Zdroje/finanční náklady (včetně lidských zdrojů)	Časový plán (fáze a trvání)

4.5.3. Tabulka: Evaluační plán školy podporující zdraví

Ukazatele/ Otázky k evaluaci	Metoda hodnocení	Úkoly/činnosti	Klíčové pracovníci a jejich role	Finanční zdroje / náklady	Časový rámec

5. Použitá literatura

1. RIVM (2013). Handleiding Gezonde School middelbaar beroepsonderwijs, Projectplan. <http://www.gezondeschool.info/mbo/de-handleiding/bijlagen/>
2. Woynarowska, B., Sokolowska, M. (2006) A national framework for developing and evaluating health-promoting schools in Poland. In Barnekow, V., Buijs, G., Clift, S., Jensen, B.B., Paulus, P., Rivett, D. & Young, I. (2006). Health-promoting schools: a resource for developing indicators. [Školy podporující zdraví: materiál k tvorbě ukazatelů.] (118-125). International Planning Committee, ENHPS.
3. RIVM (2013). Handleiding Gezonde School middelbaar beroepsonderwijs, Communicatieplan. <http://www.gezondeschool.info/mbo/de-handleiding/bijlagen/>